

FEJEZETEK A COVID-19-ES TÁVOKTATÁS
DIGITÁLIS TAPASZTALATAIBÓL

**FEJEZETEK A COVID-19-ES TÁVOKTATÁS
DIGITÁLIS TAPASZTALATAIBÓL**

**GERHARDUS KIADÓ
SZEGED, 2020**

Szerkesztette:
DR. KOZMA GÁBOR

Borítóterv és kiadói szerkesztés:
Varga Péter Kálmán

Gerhardus Kiadó 2020

Felelős kiadó:
Dr. Kozma Gábor rektor

ISBN 978-615-5256-62-2

TARTALOM

THÉKES ISTVÁN

A COVID-19 VÍRUSJÁRVÁNY MIATTI HAZAI

TÁVOKTATÁS DIGITÁLIS MEGOLDÁSAINAK ELEMZÉSE 7

A COVID-19 VÍRUSJÁRVÁNY MIATTI HAZAI TÁVOKTATÁS DIGITÁLIS MEGOLDÁ- SAINAK ELEMZÉSE

BEVEZETÉS

A technológia és a tanulás sikere közötti kapcsolat, valamint a technológia oktatásba történő beillesztésének vizsgálata nem újszerű kutatási terület. A digitális forradalom, a technológia fejlődése alapvetően megváltoztatja a tanítás módját. Azonban csak az utóbbi néhány évben nyílt meg az út az új tanulási lehetőségekhez, a számítógéppel támogatott tanulás koncepciója pedig az 1980-as években jelent meg. Az 1980-as és 1990-es években indult kutatások vegyes eredményekkel és következtetésekkel hasonlították össze a hagyományos és a technológia által támogatott oktatás hatékonyságát. Maga az „oktatástechnológia” kifejezés a oktatásban használható műszaki eszközök működésére és használatára, valamint a oktatási anyagok fejlesztésére utalt. Az utóbbi időben az oktatás technológiájának minőségi szempontból új lehetőségeit felismerve, a fő kérdés már nem az, hogy a technológia használata befolyásolja-e a tanulás hatékonyságát, hanem az, hogy miként lehet azt maximalizálni a tanulás hatékonyságának növelése érdekében. Az elmúlt két évtizedben számos hazai tanulmány¹ jelent meg a technológiával támogatott tanulásról és az oktatás technológiájáról, illetve az információs és kommunikációs technikák (IKT) által támogatott tanulásról. A rendelkezésre álló hardver- és szoftvereszközök gyors változása következtében a leghatékonyabb tanítási-tanulási módszerek is gyorsan megváltoztak.

Az elmúlt két évtizedben a technológia alapú tanítás és mérés-értékelés a pedagógiai kutatások leginnovatívabb részévé vált. Az IKT technológiák olyan lehetőséget biztosítanak, amelyek forradalmasítják a pedagógiai értékelési rendszereket. A számítógépek és a mobiltelefonok bevonása a fejlesztésekbe és értékelésbe hatalmas

---

¹ ld. Hülber, Lévai, & Ollé, 2015; Molnár, & Pásztor-Kovács, 2015; Ollé, 2013; Prievara, 2018

előnyökkel jár. A lehetőségek tárháza kimeríthetetlen, hiszen hanganyagoktól kezdve a színes ábrákon át a videóig számos új elem építhető be az oktatásba és az értékelésbe. Az oktatás digitális forradalmáról bővebben Molnár, Turcsányi-Szabó, & Kárpáti (2020)² tanulmányában olvashatunk, továbbá Prievara és Nádori (2018)³ vetíti előre a digitális átállást.

A KUTATÁS CÉLJA

A COVID-19 vírus járványszerű terjedése 2020 januárjától alapjaiban változtatta meg a munka-, szórakozás, rendezvény-, és oktatásszervezési rendszereket. A vírus európai megjelenése és különösen olaszországi gyors terjedése arra készítette a közigazgatási szerveket, hogy jelentős korlátozásokat léptessenek életbe. Annak érdekében, hogy a vírus rohamos terjedését meggátolják, az oktatási intézményeket sem kerülte el a korlátozás. Először a felsőoktatási intézmények, majd egy hét elteltével a köznevelési intézmények sem engedhetnek be diákokat épületeikbe, ezzel elindult a távoktatási munkarend, ami a digitális pedagógia átfogó alkalmazását igényli⁴. Ennek következtében elodázhatatlanná vált az oktatási intézmények és a pedagógusok digitális tanulászervezésre történő átállása. Egyrészt ez óriási lehetőség egyúttal felelősség azoknak a hazai szakembereknek, akik már az elmúlt években szorgalmazták az IKT eszközök nagymértékű integrációját az oktatásba. Másrészt a helyzet nagy kihívás elé állította azokat, akik még inkább a hagyományos pedagógiai, herbarti, frontális módszertan hívei voltak. A harmadik, egyben legnagyobb pedagóguscsoport azoké, akik eddig ingadoztak a hagyományos és a 21. századi iskolai és oktatási modellek és módszertanok között, és most lehetőséget kaptak arra, hogy a továbbképzéseken, online platformokon, kisebb workshopokon megismert digitális pedagógiára vonatkozó tudásokat, ötleteket, jó példákat élesben kipróbálják. Tulajdonképpen a hazai oktatásban teljesen váratlan módon egyik napról a másikra zajlott le a korábban hangoztatott, de valójában alig pár szakember által képviselt forradalom. Kutatásunk célja annak feltárása volt, hogy miként zajlott le a távoktatási munkarend kereteiben a digitális pedagógia gyakorlatára való átállás, illetve, hogy az első két hétben hogyan fogadták az iskolák és a tantestületek ezt a digitális átállást.

KUTATÁSI KÉRDÉSEK

A digitális távoktatás gyors bevezetésének kényszere rapid megoldásokat követelt a köznevelési intézményektől. Erre tekintettel a következő kérdésekre kerestük a választ:

---

2 Molnár, Gy., Turcsányi-Szabó, M., & Kárpáti, A. (2020). Digitális forradalom az oktatásban – perspektívák és dilemmák. *Magyar Tudomány*, 181(1), 56-67.

3 Prievara, T., Nádori, G. (2018) A 21. század iskolája. Elérhető online

4 A Kormány 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozata a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről

- 1) Hogyan szervezték meg az iskolák a digitális átállást?
- 2) Milyen virtuális tantermet és milyen digitális tananyagot használnak az iskolák?
- 3) A számonkérést milyen felületen kívánják megszervezni?
- 4) Mennyire voltak a pedagógusok felkészülve a digitális tanításra, és mennyire lelkesek ez iránt?
- 5) A tanulók szülei mennyire érzik negatív változásnak a digitális pedagógiai munkarendet?

A KUTATÁS MENETE ÉS A RÉSZTVEVŐK

Kutatásunkba 44 dél-alföldi iskolát vontunk be, zömmel Békés megyéből. Oktatási szinttől függetlenül 2020. március 23-án hozzávetőlegesen 80 intézménybe küldtük ki az intézményvezetőknek az online kérdőívünket, hangsúlyozva, hogy a kutatásban való részvétel opcionális. Végül csaknem egyenlő arányban küldték vissza kitöltve a mérőeszközt általános iskolák, szakgimnáziumok és gimnáziumok. A kérdőívet az iskolaigazgatók töltötték ki a. A kutatás hetének végén, 2020. március 29-ig, 44 kitöltött online kérdőív érkezett vissza. Az elemzéseket Microsoft Excel szoftver segítségével leíró statisztikai számításokkal végeztük. Mivel az IKT-vel végzett távoktatás kezdő folyamatairól gyors pillanatfelvételt kívántunk kapni, így szakpedagógusokat külön nem kerestünk meg. A digitális távoktatás befejezésekor fogunk egy nagymintás országos kutatást végezni számos pedagógus bevonásával.

A MÉRŐESZKÖZ

Kérdőívünket Google Formsban szerkesztettük meg, mely tartalmazott feleletválasztós egyszerű kérdéseket, valamint rövid szöveggel megválaszolandó tételket is. Az iskolavezetők az alább közölt kérdéseket kapták meg. Zárt kérdések esetén megjelöljük azokat az itemeket, amelyek választhatóak voltak, soha nem egymást kizárva, hanem több válasz is adható volt. Továbbá látható annak a kérdésnek a megfogalmazása, ami megjelent az adatközlők online felületén a kérdőív linkjére rákattintva.

Kedves Igazgató asszony/úr!

Dr. Thékes István vagyok, a Gál Ferenc Főiskola docense, oktatáskutató. A március 16-tól folyó digitális pedagógiai munkarendről végzek egy kutatást. Arra vagyok kíváncsi, hogy miként szervezték meg az iskolák a gyors átállást, továbbá néhány háttér információra is rákérdezek. A kérdőív kitöltése opcionális és anonim, ha részt vesz a kutatásban, és segíti a kutatói munkám. Iskolánként egy kérdőívet kérek szépen kitölteni. Amennyiben kitöltik, kérem tegyék azt meg április 2-ig. Nagyon szépen köszönöm!

- 1) Kérem írja le pár szóban hogyan szervezték a digitális átállást!
- 2) Kérem jelölje meg melyik virtuális tantermet használják a pedagógusaik!

Google Classroom

Edmodo

Kréta

Microsoft Teams

Másik felület

Amennyiben másik tantermet használ, kérem írja le melyiket!

- 3) Milyen digitális tananyagot használnak? Több is jelölhető.

Mozaweb

Learning Apps

Okosdoboz

Másik tananyagot

Amennyiben másik tananyagot, kérem nevezze meg!

- 4) Melyik felületen végzik a számonkérést majd?

Kahoot

Google Forms

Redmenta

Mentimeter

Másik felüleleten

Amennyiben másik felületen végzik a számonkérést, kérem nevezzék azt meg!

- 5) Online szinkron tanórához milyen felületet használnak?

Skype

Google Hangouts

Microsoft Teams

Zoom

Másik felületet

Amennyiben másik felületet, kérem írja le!

- 6) Mennyire voltak a pedagógusok az iskolájában felkészülve a digitális tanításra?

Semennyire

Valamennyire fel voltak készülve

Nagyon fel voltak készülve

Majdnem minden pedagógus alig várta, hogy digitálisan (is) taníthasson

- 7) A tanulók szülei mennyire érzik negatív változásnak a digitális pedagógiai munkarendet?

Semennyire

Valamennyire

Eléggé

Rendkívüli mértékben

8) A pedagógusok mennyire lelkesek az iskolában a digitális tanítás iránt?

Egyáltalán nem
Valamennyire
Elég lelkesek
Nagyon

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Arra az első kiegészítendő kérdésre, hogy „Kérem írja le pár szóban hogyan szervezték a digitális átállást!” számos válasz érkezett. Igyekeztük úgy feldolgozni a kvalitatív adatokat, hogy a legjellemzőbb válaszokat összesíthessük. Ebből közlünk néhányat:

- Megkerestük, hogy milyen platformok állnak a rendelkezésünkre, eldöntöttük, segítséget is kérve, hogy melyik ezek közül az, amelyik a legkönnyebben használható, mind a tanuló, mind a pedagógus számára. A Google Classroom mellett döntöttünk. Online anyagokat küldtünk egymásnak, valamint, akiknek szüksége volt rá, annak egy iskolai továbbképzést is tartottunk, természetesen betartva a járványügyi előírásokat. Rengeteg programot, ötletet osztottunk meg egymással.
- Közös álláspontot alakítottunk ki. Elsődleges a Kréta üzenetek, kérdőívek alkalmazása. Felmértük, melyik gyerek milyen digitális eszközzel rendelkezik. Szükségessé vált zárt Facebook csoport létrehozása is.
- Értesítést kaptak az érintettek az e-krétán keresztül. Honlapon is.
- Nevelőtestületi értekezleten az alábbi döntés született. E-kréta használata, közösségi oldal zárt csoportjainak használata, egyéb internetes felületekkel kiegészítve, interaktív feladatok stb. kiadására.
- Elsősorban a Facebook zárt osztálycsoportjaiban tartjuk a kapcsolatot, mert a szülők és a gyerekek ezt a platformot ismerik a legjobban.
- Elsősorban a Kréta segítségével, valamint a hétköznapiakban használt netes szolgáltatásokkal otthonról történő tanítás.
- Heti munkarendben állapodtunk meg. Az első héten, hétfőn és kedden a kapcsolatfelvételre koncentráltunk, megnyugtatta a szülőket, tanulókat, hogy fel vagyunk készülve a feladatra, minden rendben lesz, továbbá türelmet és nyugalmat kérve. A harmadik napot a tanulói napirendek kialakítására szenteltük, a negyedik, ötödik napon a munkavégzést figyeltük, nyomatékkel kérve a kollégákat, hogy most még nem a teljesítményre koncentráltunk.
- A kihirdetést követően a pedagógusokat tájékoztattam a feladatokról. Kiválasztottuk a kapcsolattartás formáit, a megfogalmazható feladatokat. Minden pedagógus haza vihetett a szükséges eszközöket, illetve a tanulók

minden taneszközüket. Online értekezleteken egyeztetünk a feladatokról.

- Fogyatékosok ápoló-gondozó otthonában biztosítjuk a súlyos, halmozott fogyatékos tanulók csoportos és egyéni fejlesztő nevelés-oktatását. Egyéni feladatokat állítottunk össze, napi bontásban.
- Egységes felületet alakítottunk minden pedagógus és tanuló számára.
- Az intézmény honlapján tájékoztattuk a szülőket az aktuális tudnivalókról. Az osztályfőnökök, szaktanárok külön is felvették a kapcsolatot a tanulókkal. Felmérték a családok lehetőségeit. Szükség esetén eszközt kölcsönöztünk. Kialakítottunk egy intézményi tematikát.
- Számba vettük a lehetőségeknek, kipróbáltuk őket, hogy a hangszeres és szolfézs tanításához melyik platformot tudjuk használni, ami a szülők számára is elérhető lehet.
- A művészeti iskolában mind az egyéni, mind a csoportos a csoportos tárgyakat oktató művészeti területeken egyeztetünk a pedagógusokkal és szülővel a legmegfelelőbbnek tűnő módszerekről.
- Online messenger kapcsolat, Facebook csoport.
- Egységes platformot választottunk, ehhez teszi mindenki hozzá a tantárgy specifikus digitális anyagát.
- Intézményünk kellő időt hagyott a tanulóknak, szülőknél és a pedagógusoknak az új munkarendre történő átállásra.

Ekkora mennyiségű és széles spektrumú válasz alapján megkísérelt következtetésekben három fő elemet különíthetünk el: (1) a bevezetés hirtelensége ellenére az iskolák a szűk időkeretet kihasználva igyekeztek átgondolni a megvalósítást, (2) egy közös platform mellett döntöttek, (3) vagy a tantestületen belüli akciócsoport kialakításával vagy külső segítséggel egy hét alatt valamilyen szintű rendszer összeállt.

A második kérdésnél egyszerűbb dolgunk volt, hiszen az adatközlők előre megadott itemeket jelölhettek. Az 1. táblázat közli a virtuális tanteremre vonatkozó válaszokat.

1. táblázat. Virtuális tanterem használata (több válasz is jelölhető)

	Átlag	Szórás
Google Classroom	63,6%	4,6%
Edmodo	4,5%	3,5%
KRÉTA	79,5%	5,6%
Microsoft Teams	9,1%	4,8%
Másik felület	15,9%	6,5%

Amennyiben az iskolák más tantermet jelöltek meg, azok a Discord és a NEO LMS rendszerek voltak. Elmondható tehát, hogy a KRÉTA és a Google Classroom

a leginkább használt tanulásszervezési rendszer. Előbbi annak is köszönhető, hogy a tankerületek által központilag ajánlott rendszer a KRÉTA, a Google Classroom pedig egyszerűsége miatt élvez népszerűséget.

Ami a digitális tananyagot illeti, kiegyenlített eloszlást tapasztalhatunk (2. táblázat) a leginkább használt digitális tananyagok (Mozaweb, Learning Apps, Oksodoboz) között.

2. táblázat. Digitális tananyagok használata (több válasz is jelölhető)

	Átlag	Szórás
Mozaweb	72,1%	5,6%
Learning Apps	72,1%	5,6%
Okosdoboz	81,4%	7,6%
Másik	48,8%	4,2%

Más digitális tananyag megjelölése esetén főképp a következő platformokkal találkoztunk: BookR Suli, Tabetto, Feladat Matematikám és a videotanar.hu valamint a zanza.tv.

A harmadik kérdés az online számonkérésre vonatkozott. Ennek eredményeit a 3. táblázat közli.

3. táblázat. Az online számonkérés felületei (több is jelölhető)

	Átlag	Szórás
Kahoot!	17,9%	2,6%
Google Forms	35,9%	4,8%
Redmenta	56,4%	5,7%
Mentimeter	2,6%	3,8%
Másik	51,3%	4,7%

Másik platform megjelölése esetén az iskolák megemlítették a Skype-on történő élő számonkérést, a Facebook Messengert, valamint a KRÉTA kérdőívet. Feltűnő a magyar fejlesztésű Redmenta népszerűsége. Ezen a felületen valóban jól szerkeszthetőek a tesztek, melyek aztán társíthatóak a Google Classroomhoz. A Redmenta-ban a feladatlapok készítése során létrehozott feladatok később is felhasználhatóak. A feladatokhoz képek, videók illeszthetőek, és az egész folyamat nagyon könnyen és gyorsan elvégezhető. A rendszer számos feladattípust is ismer⁵.

Az online szinkron órákra vonatkozóan is tettünk fel kérdést, melynek válaszait a 4. táblázat mutatja be.

⁵ Király (2017)

4. táblázat. Online szinkron órák felülete (több is jelölhető)

	Átlag	Szórás
Skype	59,5%	5,6/
Google Hangouts	16,7%	4,7%
Microsot Teams	11,9%	3,4%
Zoom	52,4%	7,8%
Másik	33,3%	3,5%

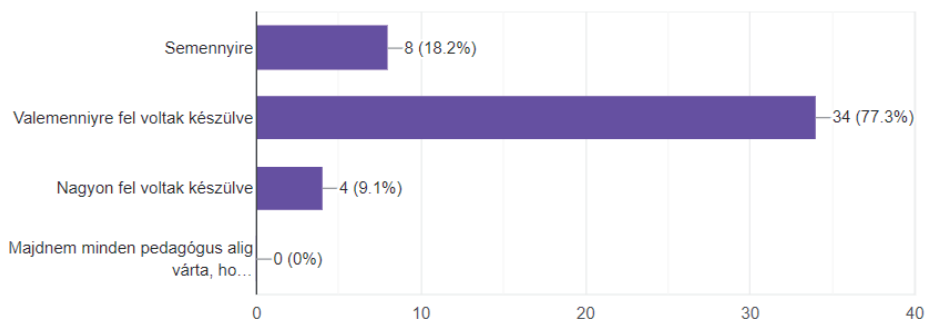
Másik eszköz megjelölése esetén jellemzően olyan választ kaptunk, hogy a tantestületek, illetve egyes pedagógusok a Facebook Messengert, a Google Duot és a gamer-ek kedvencét, a Discordot fogják használni. A Skype népszerűsége vitathatatlan, viszont érdekes tény, hogy a vállalati szektorból átvett Zoom használata gyakoribb, mint az oktatásra kiválóan alkalmazható Google Hangouts.

A kérdőív utolsó három kérdésére adott válaszokat a Google Forms felületéről átvett ábrákkal mutatjuk be:

Pedagógusok digitális felkészültsége (1. ábra), szülők attitűdjei (2. ábra), tanárok attitűdjei (3. ábra). Ezekből az adatokból leszűrhető, hogy a tanárok némileg fel voltak készülve a digitális átállásra, vagyis reménykeltő a pedagógusok átállási képessége. A szülők nem élik meg reménytelenül negatívan a változást, a pedagógusok pedig eléggé lelkesek a digitális távoktatással kapcsolatban.

Mennyire voltak a pedagógusok az iskolájában felkészülve a digitális tanításra?

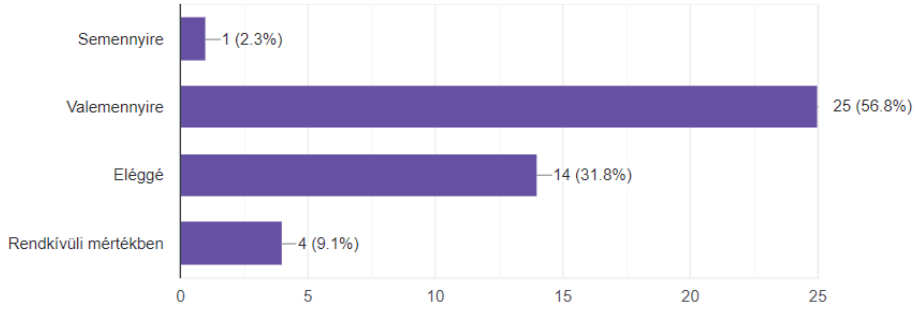
44 responses

1. ábra. A pedagógusok felkészültsége

A tanulók szülei mennyire érzik negatív változásnak a digitális pedagógiai munkarendet?

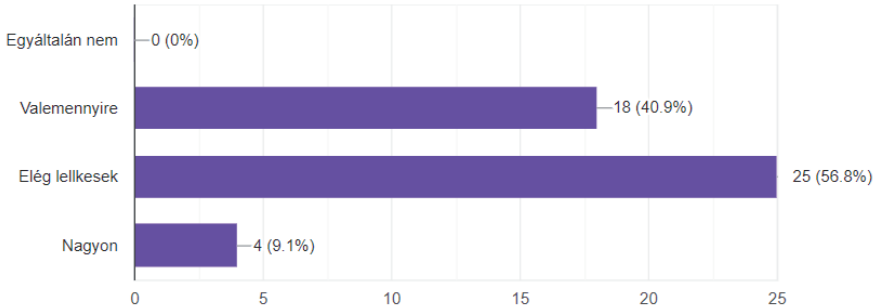
44 responses

2. ábra. A szülők attitűdjei

A pedagógusok mennyire lelkesek az iskolában a digitális tanítás iránt?

44 responses

3. ábra. A pedagógusok attitűdjei

KÖVETKEZTETÉSEK

Összességében elmondható, hogy az iskolák az első héten késlekedés nélkül és a legjobb szándékuk szerint szervezték meg a digitális tanrendet. Ezen felül a következő lényeges következtetéseket vontuk le:

- (1) Az iskolák létrehozták a virtuális tantermeket, melyek közül elsősorban a

KRÉTA-t és a Google Classroomot választották.

- (2) A tanárok online élő órákat **Skypeon** és **Zoomon** fognak folytatni.
- (3) A tanárok számonkérésre a **Redmenta-t** tekintik a leghatékonyabbnak.
- (4) Arra is rámutattunk, hogy a pedagógusok **nem voltak felkészültségben elmaradva** és pedagógiai **lelkesedésükkel nincsen probléma.**
- (5) A szülők közül **alig néhányan** élik meg **negatívan a váltást.**

Jelen tanulmányunkban egy pillanatsfelvételt nyújtottunk a köznevelésbe kényszerűen bevezetett digitális távoktatásról. A tanév végén a tapasztalatokról gyűjtünk majd adatot nagyobb mintán pedagógusok és szülők körében, ahogy azt korábban említettük.

*Dr. Thékes István
főiskolai docens
Gál Ferenc Főiskola*

IRODALOM

- A Kormány 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozata a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről.
- Hülber, L., Lévai, D., & Ollé, J. (2015). Út az új generációs digitális tankönyvek megvalósításához. *Könyv és Nevelés*, 2015(1), 67-89.
- Király, S. (2017). Redmenta, az új oktatási intelligens asszisztens. *Új Köznevelés*, 73(5), 44-49.
- Molnár, Gy., & Pásztor-Kovács, A. (2015). A számítógépes vizsgáztatás infrastrukturális kérdései: az iskolák eszközparkjának helyzete és a változás tendenciái. *Iskolakultúra*, 25(4), 49-61.
- Molnár, Gy., Turcsányi-Szabó, M., & Kárpáti, A. (2020). Digitális forradalom az oktatásban – perspektívák és dilemmák. *Magyar Tudomány*, 181(1), 56-67.
- Ollé János (2013). A digitális állampolgárság kompetenciarendszerének értelmezése. In Lévai Dóra, & Domonkos, Katalin (szerk.). *Digitális állampolgárság konferencia*. (pp. 52-58). Budapest, ELTE PPK.
- Prievara, T., & Nádori, G. (2018). *A 21. század iskolája*. Budapest.